

Akordiorik gabeko Brexitak sortu lezakeen egoerari aurre egiteko kontingentzia-neurriak

SARRERA

2016ko ekainaren 23an egindako erreferendumean, britainiarrek erabaki zuten Europar Batasunetik ateratzea.

EBren Tratatuak bi urteko epea ematen du EBk eta Erresuma Batuak irteera ordenatua segurtatzen duen akordio bat negoziatu dezaten.

2018ko azaroan, negoziatzaileek Ateratze-akordio baten testu bat adostu zuten. Testu horrek neurri multzo bat aurreikusten du EBtik ateratzeko prozesu ordenatua bermatzeko, eta bereziki jorratzen ditu herritarren eskubideak, finantza-likidazioa eta Irlandako mugaren gaia.

Testua 2019ko martxoa baino lehen berretsi behar zuten EBk eta Erresuma Batuak, baina, ezaguna denez, barneko zirkunstantzia politikoen eraginez, azken horrek ez du oraindik ere akordioa berretsi.

Horren ondorioz, hasierako bi urteko epea zenbait aldiz luzatu da, eta gaur egun indarrean dago 2019ko urriaren 31ra arte adostutako luzapena.

Testuinguru horretan, aukera guztiak daude irekita:

- Erresuma Batuak luzapen berri bat eskatzea -2019ko urriaren 31 baino lehen- eta Europar Kontseiluak eskaria onartzea –Akordio berri bat negoziatzeko edo orain dagoena berresteko.
- Erresuma Batuak Ateratze-akordioa onartzea egun hori iritsi baino lehen; hori gertatuz gero, bertan aurreikusitako neurriak eta bermeak aplikatuko lirateke.
- Aurreko aukeren ordeztasun, akordiorik gabeko irteera bortitza gertatzea. Kasu horretan, Erresuma Batua hirugarren herrialde bat izatera pasatuko litzateke, horrek herritar eta enpresentzako ekarriko lituzkeen ondorio guztiekin.

Gaur egun, ezin zehaztu daiteke zer-nolakoa izango den 2019ko urriaren 31ren osteko egoera. Nolanahi ere, Akordiorik gabeko Irteera gertatuz gero, azpimarratu behar da kontingentzia-planak abiatu beharko direla Brexit kaotiko bat saihesteko eta muturreko eszenarioak sortuko lituzkeen kalteak eta inpaktua murrizteko.

EUROPAR BATASUNAK AURREIKUSITAKO NEURRIAK

2019ko irailean, EBk azken deialdia egin die Estatu kideei Akordiorik gabeko irteerak maila guztietan sortuko lituzkeen ondorioei aurre egiteko prestatze-lanak areagotu ditzaten.

Europako Batzordea, berriz, bere Kontingentziako ekintza-plana inplementatzeko lanean ari da.

Orain arte, Europako Batzordeak 6 komunikazio onartu ditu akordiorik gabeko Brexiterako prestatzeari buruz:

- 2018.07.19ko Komunikazioa¹: Batzordeak azpimarratzen du zein den prestatze-neurrien eta kontingentzia-neurri edo –planen artean dagoen desberdintasuna, alegia: lehenengoak beharrezkoak dira britainiarrak EBtik ateratzen direnerako (akordioarekin edo akordioarik gabe); bigarrenak, berriz, Erresuma Batua EBtik akordiorik gabe –eta, hortaz, trantsizio-aldirik gabe- ateratzearen ondorioak arindu nahi dituzte.
- 2018.11.13ko Komunikazioa²: Kontingentzia-neurrietan zentratzen da. Definitzen ditu horrelako neurriak gidatu behar dituzten printzipioak, eta jarduera espezifikoak behar duten arloak identifikatzen ditu: herritarrak, finantza-zerbitzuak, aire-garraioa, errepide-garraioa, aduanak, betekizun sanitario eta fitosanitarioak, datu pertsonalak, eta EBren klimari buruzko politikak.
- 2018.12.19ko Komunikazioa³: Kontingentzia-neurriak sakontzen ditu. 14 neurri biltzen dituen pakete bat onartzen du arlo jakin batzuetarako, alegia, akordiorik egongo ez balitz EB-27ko herritar eta enpresei gorabehera larriak sortuko lizkieketen arloetarako. Estatu kideei gomendatzen die neurriak hartzea, besteak beste arlo hauetan: herritarrak (bizilekua eta gizarte-segurantzak), finantza-zerbitzuak, aire-garraioa, errepide-garraioa, aduanak eta esportazioa, eta klimari buruzko politika. Akordiorik gabeko Brexitak zenbait arlotan izango lituzkeen ondorioei buruzko galdera eta erantzunen galdetegi bat sartzen du barne.
- 2018.04.10eko Komunikazioa⁴: Kontingentzia-ahaleginen beharra izan duten funtsezko arloetan kontzentratzen da, hala nola herritarren eskubideak (gizarte-segurantzak, bizilekurako eta lekuz aldatzeko eskubideak), garraioa (oinarrizko konektibitatea eta segurtasuna), lankidetzak polizial eta judizialak, EBk Erresuma Batuekin izango dituen kanpo-muga berrien kudeaketa, arrantza, eta EBren aurrekontua. Gainera, zenbait orientabide ezartzen ditu akordiorik gabeko irteeraren osteko ikuspegi koordinatu baterako, bost funtsezko arlotan: herritarren bizileku-eskubideak eta gizarte-segurantzaren eremuko eskubideak; zigor-arloko lankidetzak polizial eta judizialak; sendagaiak eta material sanitarioak; arrantza-jarduerak; eta datuen babesa.
- 2019.06.11ko Komunikazioa⁵: Banan-banan aztertu ondoren, Batzordeak ondorioztatu du ez dela beharrezkoa EBko inolako legegintza-neurriren oinarria aldatzea, zeren guztiek jarraitzen baitute egokiak izaten euren helburuetarako. Gainera, xehetasunak eskaintzen ditu EB-27k egindako prestatze-lan mardularen inguruan, besteak beste arlo hauetan: herritarren

¹ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0556R\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0556R(01)&from=EN)

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/HTML/?uri=CELEX:52018DC0880&from=ES>

³ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/ES/COM-2018-890-F1-ES-MAIN-PART-1.PDF>

⁴ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/file_import/com2019_195_final_es_0.pdf

⁵ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:40eadc58-8dc8-11e9-9369-01aa75ed71a1.0014.02/DOC_1&format=PDF

bizileku-eskubideak eta gizarte-segurantzaren eremuko eskubideak, aduanak eta zergak, garraioa, arrantza, finantza-zerbitzuak, sendagaiak, produktu sanitarioak eta substantzia kimikoak.

- 2019.09.04ko Komunikazioa⁶: Batzordeak deialdia egiten die berriro alderdi interesatu guztiei, akordiorik gabeko irteerak sortuko lukeen eszenariorako prestatu daitezen. Kontrol-zerrenda zehatz bat argitaratzen du Erresuma Batuekin merkataritza-tratuak dituzten enpresei euren azken prestaketak egiten laguntzeko. Gainera, doikuntza tekniko espezifikoak proposatzen ditu garraiorako eta arrantza-jardueretarako. Bukatzeko, proposatzen du Europako Elkartasun Funtsa eta Globalizaziora Egokitzeko Europar Funtsa enpresen, langileen eta akordiorik gabeko irteerak gehien kaltetuko lituzkeen Estatu kideen esku jarri daitezela.

Batzordearen arabera, kontingentzia-neurriek ezin izango dute inola ere saihestu akordiorik ezaren inpaktu globala, baina bai arindu lezakete. Halaber, ez dute konpentsatuko alderdi interesatuen prestakuntza falta, ez dituzte EBri atxikitzearen abantailak osorik birsortuko, ezta balizko trantsizio-aldiaren (Atertzeko akordioan aurreikusitakoa) baldintzak ere.

Kontingentzia-neurrien ezaugarriak honako hauek dira:

- EBren oinarrizko interesak nahitaez babestea eskatzen duten eremu espezifikoetara mugatzen dira, prestatze-neurriak berez aski ez diren kasuetan.
- Oro har, aldi baterako izaera eta irismen mugatua izango dituzte, eta modu unilateralean hartuko dira; beraz, EBk edozein unetan errebokatu ahal izango lituzke.
- Estatu kideekiko elkarrizketa hartuko dute kontuan, eta jadanik hartutako prestatze-neurrien osagarriak dira.
- Tratatuak ezarritako eskumen-banaketa errespetatuz hartu behar dira, eta baita EBren barneko subsidiarotasun printzipioa ere errespetatuz.

ESPAINIAR GOBERNUAK AURREIKUSITAKO NEURRIAK

Martxoaren 1ean, 5/2019 Errege Lege-dekretua⁷ onartu zen, helburu honekin: espainiar legedia egokitzeko neurriak jasotzea, akordiorik gabeko irteeraren ondorioei aurre egiteko. Arau-neurri nazionalak dira, EBk hartutako neurriak osatzen dituztenak.

Aldi baterako izaera dute, eta helburutzat hartzen dute Erresuma Batua hirugarren estatu bihurtzetik ondorioztatzen den egoera berrirako bidea erraztea. Hain asmoa ez da Erresuma Batuekin etorkizunean egongo den harremana ezartzea, eta haien indarraldia amaituko da kasu bakoitzean adierazitako epea igarotzen denean, edo hori baino lehen, baldin eta Erresuma Batuekiko harremanak modu iraunkorrean arautu behar dituzten tresnak onartzen badira, dela modu bilateralean dela Europa mailan, dagokion arabera.

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ES/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019DC0394>

⁷ <https://boe.es/boe/dias/2019/03/02/pdfs/BOE-A-2019-2976.pdf>

Aldi baterako neurriak dira, eta haien iraupena elkarrekikotasunean oinarritzen da, hau da, baldintza da Erresuma Batuak tratamendu baliokidea ematea. Hori helburu horrekin sortutako mekanismoen bidez egiaztatuko da.

Edukiari dagokionez, Errege Lege-dekretua bi kontzepturen inguruan egituratzen da, funtsean: herritarrak eta jarduera ekonomikoak. Dena dela, lankidetzak polizial eta judizialerako arauak ere aurreikusten ditu, ateratzeko egunaren aurretik hasitako prozedurei dagokienez.

Herritarrei dagokienez, kontingentzia-neurriak hartzen dira gai hauen inguruan: bizilekua; mugaz gaindiko langileak; lanbide eta enplegu publikora sartzea eta hor aritzea; lekuz aldatutako langileak; gizarte-segurantza; asistentzia sanitarioa; eta unibertsitaterako sarbidea.

Jarduera ekonomikoen eremuan, berriz, gai hauei buruzko neurriak hartzen dira: finantza-zerbitzuak, aduanak, kontratazio publikoa, baimen eta lizentziak: gidatzeko baimenak, defentsako eta erabilera bikoitzeko materiala, arma eta lehergailuak, eta lehorreko garraioa.

NEURRI ESPEZIFIKOAK

Gizarte-segurantza

EBko legediak gizarte-segurantzako sistemen koordinazioari buruzko arau erkideak ezartzen ditu, beste Estatu kide batean finkatzeko funtsezko eskubidea erabili duten EBko herritarrek gizarte-segurantzaren alorrean dituzten eskubideak babesteko. Araudi horretan, Zuzenbide nazionalak gai hauei buruz ezartzen dituen eskubideak sartzen dira: gaixotasun, amatasun eta aitatasun prestazioak, erretiro-pentsioak, ezintasuna, langabezia familia-prestazioak, laneko istripuak eta laneko gaixotasunak. Koordinazioaren oinarrian dauden printzipioak honako hauek dira: bakartasuna (herritarrak Estatu kide bakar baten legediaren babespean daude) eta tratu-berdintasuna. Printzipio horiek bermatzen dute, halaber, beste Estatu batzuetan aurretik izandako aseguru-aldiak, lanaldiak edo egonaldiak kontuan hartzen direla agintaritzek determinatzen dutenean pertsona batek baduela prestazio bat jasotzeko eskubidea (agregazioa); eta bermatzen dute, halaber, herritarrek dirutan jaso ditzaketela prestazioak, printzipioz (esportagarritasuna).

Ateratze-akordioa berresten ez bada, araudi hori eta printzipio horiek ez zaizkio aurrerantzean gehiago aplikatuko Erresuma Batuari.

Akordiorik gabeko irteerarik gertatuz gero, gai hori bideratuko da EBk eta espainiar Gobernuak horren inguruan hartzen dituzten kontingentzia-neurrien arabera.

EBren neurriak

Bere apirileko komunikazioan, Batzordeak iragarri zuen Erregelamendu bat onartuko zuela Erresuma Batua irten aurretik herritarrek gizarte-segurantzaren alorrean dituzten eskubideak babesteko, Erresuma Batuarekiko harremanari dagokionez. Kontingentzia-erregelamenduak honako printzipio hauek bermatzen dizkie sistemaren babespean dauden pertsonen, haien nazionalitatea zeinahi delarik ere: tratu-berdintasuna; gertaeren edo gorabeheren asimilazio eta

totalizazioa; eta Brexitaren aurretik izandako egonaldi, aseguru-aldi edo lanaldiak. Hau da, bermatzen da horiek guztiak kontuan hartzen direla.

Gainera, Batzordea lanean aritu da, EBko Estatuarekin batera, Erregelamendu horrek gizarte-segurantzaren alorrean ematen dituen eskubideen babes maila osatzeko, akordiorik gabeko irteerarik gertatuz gero.

Horrek barne hartzen du aldebakarreko kontingentzia-ikuspegi koordinatu bat, ateratze-egunaren aurretik Erresuma Batuari lotutako eskubideak dituzten pertsona aseguratu guztiei aplikatuko zaiena. Gainera, EB-27ko Estatuak bi aukera izango dituzte: bata, Erresuma Batuan izandako lanaldi, aseguru-aldi eta egonaldien metatze-printzipioa aldebakartasunez aplikatzea, Brexitaren ostean; edo aldebakarreko neurri berriak hartzea. Halaber, asistentzia sanitarioa eskuratzea baimendu ahal izango diete Erresuma Batuan aseguraturik dauden eta euren lurraldean bizi diren pertsonak. Batzordeak neurri nazionalen laburpen bat prestatu du, eta horrek berresten du ikuspegi koordinatuak oinarritzko babes maila uniforme bat bermatzen duela EB-27n, nahiz eta nolabaiteko desberdintasunak dauden Estatu kideen artean, hartutako neurriei dagokienez –horrek haien berezitasunak islatzen ditu-.

Halaber, Batzordeak azpimarratzen du Estatu kideek luzapen-aldia erabili behar dutela herritarrenganaino iristeko, Erresuma Batuan irteeraren aurrean prestatzeko beharrezkoa duten informazioa eskuratu dezaketela bermatuz.

Espainiar Gobernuaren neurriak

Errege Lege-dekretuaren II. kapituluak Erresuma Batua EBtik akordiorik gabe ateraz gero herritarren arloan urgentziaz hartu beharko liratekeen xedapenak biltzen ditu. Xedapen horien bitartez saihesten dira ateratze-dataren aurretik zirkulazio librerako eskubidea erabili duten Erresuma Batuko herritar nazionalak horrelako irteera batek sortuko lizkiekeen ondorio kaltegarrienak.

Besteak beste, zenbait neurri hartzen dira gizarte-segurantzaren eta asistentzia sanitarioaren alorrean, helburu honekin: eskubide horien erabilera bermatzea Erresuma Batuarekin loturak izan dituzten edo dituzten herritarrei. Era horretan, Erresuma Batua akordiorik gabe ateraz gero, herritarren eskubideak babestuta geratzen dira eta segurtasun juridiko osoa bermatzen zaie.

5. atalak -"Gizarte Segurantza" izenburukoak- biltzen ditu, bi artikulutan, gizarte-segurantzako sistema britainiar eta estataletako langileak babesteko beharrezkoak diren neurriak, bi sistema horien koordinazioa modu iraunkorrean arautzen duen nazioarteko tresnarik ez badago, garrantzitsuentzat jotzen diren eta lehenbailehen jardutea eskatzen duten alderdien kasuan. Alor horretan, neurri horiek Erresuma Batua EBtik atera aurretik gertatutako egoerei buruzkoak dira soilik.

11. artikulua neurri jakin batzuk biltzen ditu Erresuma Batuko nazionalen gizarte-segurantzako eskubideak babesteko, hain zuzen ere ateratze-egunean edo horren aurretik gizarte-segurantzaren legedi estatalaren mende egon diren kasuan, edota, britainiar legediaren mende egon arren, dela langile aktibo gisa dela pentsiodun gisa, ateratze-egunean Estatuan bizi diren kasuan.

Alde horretatik, Estatuak jarraituko du esportatzen gizarte-segurantzako sistemak Erresuma Batuko nazionalak aitortzen dizkien pentsio kontributiboak eta horiei

dagozkien errealizazioak, onuraduna zein herrialdetan bizi den alde batera utzita.

Halaber, aurreikusten du erretiratze-egunaren aurretik Estatuan eta Erresuma Batuan akreditatutako aseguru-aldien metaketa, herrialde horren nazionalen aldetik, bai eskubidea eskuratzeko eta bai haren zenbatekoa kalkulatzeko, hala pentsioen kasuan (erretiro-pentsio kontributiboak, ezintasun iraunkorra, eta heriotza eta biziraupena) nola eskura lezaketen prestazioen kasuan: aldi baterako ezintasuna, amatasuna eta aitatasuna.

Beste alde batetik, Estatuan bizi diren Erresuma Batuko nazionalak dagokienez, ateratze-egunaren aurretik izandako gertaerak edo jasotako prestazio edo sarrerak Estatuan gertatu balira bezala tratatuko dira, hots, ondorio berdinak izango dituzte legedi estatalaren aplikazioari dagokionez.

Halaber, 11. artikulua honetan sartutako neurriek aurreikusten dute Erresuma Batuko nazionalak Estatuak ordaintzen dituen langabezia-prestazioak jaso ahal izango dituztela, ateratze-egunaren aurretik Erresuma Batuan kotizatutako aldiengatik, betiere azken kotizazioak Estatuan egin badira eta bizilekua Estatuan mantentzen badute.

Beste alde batetik, 12. artikulua gizarte-segurantzaren alorreko neurri jakin batzuk biltzen ditu Erresuma Batua EBtik ateratzearen ondorioak jasaten dituzten espainiar nazionalen eskubideak babesteko, eta baita Europar Batasuneko Estatuetakoa, Europako Esparru Ekonomikoko eta Suitzako nazionalenak ere babesteko.

Sistema estatalaren kontura dauden Estatuko pentsiodunek euren pentsio kontributiboak eskuratzeko jarraituko dute, baita dagozkien errealizazioak ere, eta, hala badagokio, minimoengatik aitortuta izan litzaketen osagarriak ere bai, ateratze-egunaren ostean Erresuma Batuan bizi izan arren.

Gisa berean, eta 11. artikulua Erresuma Batuko nazionalentzat aurreikusten duenarekin batera, ateratze-egunaren aurretik Erresuma Batuan eta Estatuan kotizatu dutela egiaztatzen duten espainiar nazionalak aseguru-aldien metaketa baliatu ahal izango dute pentsio eta prestazioak jasotzeko eskubidea lortzeko eta haien kalkulua egiteko, hain zuzen ere pentsio eta prestazio hauen kasuan: erretiro-pentsio kontributiboak, ezintasun iraunkorrekoak, heriotzakoak eta biziraupenekoak; eta aldi baterako ezintasun, amatasun eta aitatasun prestazioak, horrelakorik jasotzeko eskubidea izanez gero.

Halaber, Erresuma Batuan bizi diren espainiar nazionalak dagokienez, ateratze-egunaren aurretik izandako gertaerak edo jasotako prestazio edo sarrerak Estatuan gertatu balira bezala tratatuko dira, hots, ondorio berdinak izango dituzte legedi estatalaren aplikazioari dagokionez.

12. artikulua horretan bildutako neurriek aurreikusten dute, halaber, ateratze-egunaren aurretik Erresuma Batuan edo Gibraltarren kotizatutako aldiak Estatuaren konturako langabezia-prestazio aitortzerakoan konputatuko direla, bai espainiar nazionalen kasuan eta bai EBko Estatu kideen nazionalen kasuan, betiere azken kotizazioak Estatuan egin badira eta bizilekua Estatuan mantentzen bada.

Halaber, 12. artikuluan kontingentzia-neurri espezifiko bat sartu da Estatuan bizi diren eta egunero Gibraltarrera lanera joaten diren EBko herritarrentzat; helburua da herritar horiek eskuratu ahal izatea Gibraltarren ateratze-egunaren aurretik eta beraren ostean kotizatutako aldiengatik Estatuak aitortzen dituen langabezia-prestazioak, berezitasun batez: ez da beharrezkoa izango gizarte-segurantzako sistema estatalari kontingentzia horregatik kotizatu izana.